

2025-2035: החלום הסיני משנה את הסדר הבין-לאומי הקיים

בשנים הקרובות יבשילו כמה צירים ותהליכים בתוכנית האסטרטגית בת מאה השנים של סין, להחזרת עוצמתה ההיסטורית ולשינוי מעמדה הגלובלי. אם לא יוסטו חלק מצירי הפעולה ממהלכם, הרי שלאחר הבשלתם של צירים אלה תהפוך סין לנותנת הטון בעולם

נשיא ארצות-הברית דונלד טראמפ ונשיא סין שי ג'ינפינג. האם סין פועלת לשינוי המערכת הבין-לאומית ולהתמקמות כמעצמת-על לצידה של ארצות-הברית, או שמא במקומה? (צילומי מסך, כאן 11)

אלים ניר (בנדה) בירוד, לשעבר מח"ט 188, מנכ"ל Israel-Canada Chamber of Strategic Networking

- **הקופת המלחמה הקרה.** מסיום מלחמת העולם השנייה ועד התמוטטות ברית-המועצות. תקופה זו מתוארת כתקופה דו-קוטבית, המבוססת על שתי מעצמות יחידות - ארצות-הברית וברית-המועצות - שלצידן שני גושים תומכים ומזדהים אידיאולוגית: הגוש הקפיטליסטי והגוש הקומוניסטי.
- **חד-קוטביות.** החל מסיום המלחמה הקרה ועד ימינו: תקופה זו מתאפיינת במערכת בין-לאומית שבה ניצבת ארצות-הברית בראש פירמידת העוצמה כמעצמה יחידה במערכת הפוליטית העולמית, תוך חלוקת המערכת הבין-לאומית לשמונה ציוויליזציות: הציוויליזציה המערבית בראשות ארצות-הברית, ציוויליזצית מדינות האסלאם, הציוויליזציה הרוסית, הציוויליזציה הקונפוציאנית בראשות סין, הציוויליזציה היפנית, הציוויליזציה האפריקנית, הציוויליזציה הלטינית והציוויליזציה ההודית.

עד מלחמת העולם השנייה היו ברית- המועצות וסין מצד אחד של המתרס מול מלחמת העולם השנייה ועד סיום המלחמה הקרה נהוג לומר כי סין עברה לצידה של ארצות-הברית

המערכת הפוליטית הבין-לאומית במאה החולפת מבטאת היטב את מערכת היחסים המורכבת שאותה היטיב לתאר פרופ' הנטינגטון. בתוך כך, מיקוד במשולש היחסים שבין ארצות-הברית-ברית-המועצות/רוסיה-סין חיזק את גישתו של הנטינגטון שלפיה אפשר לעמוד על השתנותה של המערכת. בעוד שעד מלחמת העולם השנייה היו ברית-המועצות וסין מצד אחד של המתרס מול ארצות-הברית ובעלות בריתה, הרי שמשיום מלחמת העולם השנייה ועד סיום המלחמה הקרה נהוג לומר כי סין, מטעמי אינטרסים ושיתוף פעולה, עברה לצידה של ארצות-הברית ופעלה בקוטב הנגדי לזה של ברית-המועצות.

לאחר נפילת ברית-המועצות נוצרה מערכת פוליטית בין-לאומית חדשה שבה ניצבו סין וארצות-הברית זו מול זו בעוד שעוצמתה של רוסיה נחלשה, עד שאיבדה את מקומה בשורה הראשונה של המעצמות.

פרופ' הנטינגטון תיאר את הפרוטנציאל להתפתחותם של סכסוכים בעיקר על רקע הגדרתם התרבותית, ושונות שאיפתן של הציוויליזציות המתחרות. בראש ובראשונה הדגיש כי הסבירות להיווצרותם של סכסוכים בין הציוויליזציות המערביות יחסית ובין האסלאמיות ולזו הסינית - גבוהה. כל זאת, בעיקר על רקע התנגשות הערכים היסודיים שבשיטות המשילות בין הציוויליזציות, בין דרכן ההתפתחותית הכלכלית, חוסר הסובלנות הדתית ושאיתן להגמוניה של כל אחת משלוש הציוויליזציות.

כלומר, הנטינגטון הזהיר מפני המותח המתקיים ביחסי העוצמה שבין מעצמה המחזיקה בהגמוניה העולמית ובין מעצמה המתפתחת ושואפת להגמוניה אזורית או עולמית. יחסים מעין אלו, המתקיימים בין ארצות-הברית ובין סין, עשויים להתפתח

עד ראשית שנות האלפיים ראתה עצמה סין כמדינה הנמצאת בשלבי פיתוח מעמדה בעולם וכנחותה בעוצמתה מארצות-הברית, ולפיכך ייחסה חשיבות אסטרטגית לציבות היחסים שקיימה עימה. הסינים עקבו אחר ההתרחשויות שאירעו במהלך המאה ה-20 והפיקו מהם לקחים משמעותיים, שהוטמעו בגישתם ובאופן פעולתם האסטרטגית במאה ה-21. המשבר הכלכלי שפקד את העולם ב-2008 פסח במידה רבה על סין, שהמשיכה בהתעצמותה, והוביל לשינוי מגמה ביחסי העוצמה היחסיים בין סין וארצות-הברית. בקצב איטי שינתה סין את גישתה לעולם. עם תפיסת השלטון בסין על-ידי המפלגה הקומוניסטית הסינית בשנת 1949, והחלתה של תוכנית אסטרטגית-רבתי המתוכננת למאה השנים הבאות, עד 2049, החלו שינויים הדרגתיים ומהותיים בהתייחסותה של סין למעמדה בעולם. ממדינה התופסת עצמה כמושפלת הפכה סין לאסרטיבית יותר ויותר, תוך שהיא מתעמתת עם שכנותיה, מחייה מחלוקות ותביעות עבר וקוראת להכרה באינטרסים הליבתיים הלאומיים הסיניים ולשינוי הסטטוס-קוו האמריקני באזור.

מאמר זה עוסק בהיבטים השונים הקשורים למורכבות היחסים הבין-לאומיים, ובשאיפה הסינית לשינוי הסדר העולמי. המאמר מתאר את התוכנית האסטרטגית הסינית לשנים 1949-2049, ומצביע על חלון הזמנים שבין 2025-2035 כמרחב התלכדותם של צירי האסטרטגיה הסיניים, שחצייתו היא בבחינת "אל-חזור" ביכולתה לממש את שאיפותיה להתעצמות. בסופו של דבר נשאלת השאלה: האם סין פועלת לשינוי המערכת הבין-לאומית ולהתמקמות כמעצמת-על לצידה של ארצות-הברית, או שמא במקומה?

כיצד משפיעה השתנותה של המערכת הפוליטית הבין-לאומית על יציבותה?

בספרו **התנגשות הציוויליזציות** הניח פרופ' סמואל הנטינגטון את אבני הפינה המשמעותיות לתיאור ולניתוח מערכת היחסים המורכבת של מאזן העוצמה הבין-לאומי. הנטינגטון תיאר מערכת בין-לאומית המבוססת על ארבעה שלבי התפתחות עיקריים:

- **עולם מנותק.** משחר ההיסטוריה המוכרת לנו ועד, בערך, 1500 לספירה. תקופה שבה התקיימו קשרים מקוטעים בלבד בין הציוויליזציות השונות, או שכלל לא התקיימו.
- **תקופת הקולוניאליזם.** מגילוי יבשת אמריקה (1492) על-ידי כריסטופר קולומבוס ועד סיומה של מלחמת העולם השנייה. בתקופה זו התחרו ונאבקו מדינות אירופה בינן לבין עצמן, לצד פעולות לכיבוש והשתלטות על ציוויליזציות אחרות לשם התעצמות כלכלית, תוך שהן אוכפות את תרבות המערב על ציוויליזציות אלה.

תגיע סין, תוך זמן קצר, לעוצמה כלכלית מרשימה וליכולות צבאיות חסרות תקדים. עד 2020, קבע הנשיא ג'ינפינג, על מערכת הביטחון לממש את התוכנית הרב-שנתית שהוצגה ב-2015. זאת לצורך השלמה ומיצוי חלון ההזדמנויות האסטרטגי שנפתח לאחר המלחמה הקרה. בשלב זה על הצבא להגיע לרמת התפתחות צבאית מתקדמת, רב-זרועית.

- **2025-2035 – מרחב שינוי המנהיגות.** במוקד התקופה הישענותה של סין על עוצמתה הכלכלית והטכנולוגית לצורך הפיכתה למובילה עולמית (בדגש על תחום החדשנות), השלמת תהליך הטמעת השינויים הארגוניים בכוח הצבאי והפיכתו לכזה המותאם לאתגרים הניצבים בפני סין. כמו כן, באמצעות יכולותיה ההיברידיות תרחיב סין בתקופת זמן זו את השפעתה התרבותית, תשתלט על נכסים אסטרטגיים ברחבי העולם ותציב לצידה מספר רב ככל האפשר של מדינות שיפתחו בה תלות כלכלית. עד 2035, נדרשת אינטגרציה מלאה של יכולות רב-זרועיות והבשלתם של תהליכי בניין כוח והתעצמות טכנולוגית וצבאית, עד כדי השלמת כלל מרכיבי היכולת הצבאית המודרנית של הצבא.⁷
- **2035-2049 – מרחב מימוש "החלום הסיני".** בתקופה זו תשלים סין את תוכנית ארגון הכוח הצבאי עד הגיעו כמעט לרמה העליונה העולמית. סין רואה עצמה בשלב זה של התוכנית כמי שמממשת את כלל יעדיה האסטרטגיים, ולפיכך תהווה אלטרנטיבה מנהיגותית עולמית הנשענת על עוצמה לאומית והשפעה גלובלית. שלב זה, עד 2049, נועד כדי להבטיח את התפתחותו של הכוח הצבאי הסיני לכדי יכולת מעצמתית.⁸ המשטר הסיני קבע כי עד 2049 סין תהיה בעלת יכולת צבאית מודרנית מן השורה הראשונה.

לעומת חזיתי בין השתיים. לפיכך, אתגר ניהול היחסים מורכב ונשען על שני מרכיבים: תחרותיות ושיתוף פעולה. במקרה של ניהול שגוי של מרכיבים אלו - צפוי להשתנות מאזן הכוח בין המעצמות ולהוביל לכך שהמעצמה המחזיקה בהגמוניה תידרש להפעלת יכולתה לבלימה, או להחזרתה של המעצמה המתפתחת ושואפת להגמוניה, למיקומה בסדר העולמי הקיים.

"החלום הסיני"³ - סימנת בחירות או אסטרטגיה רבתית?

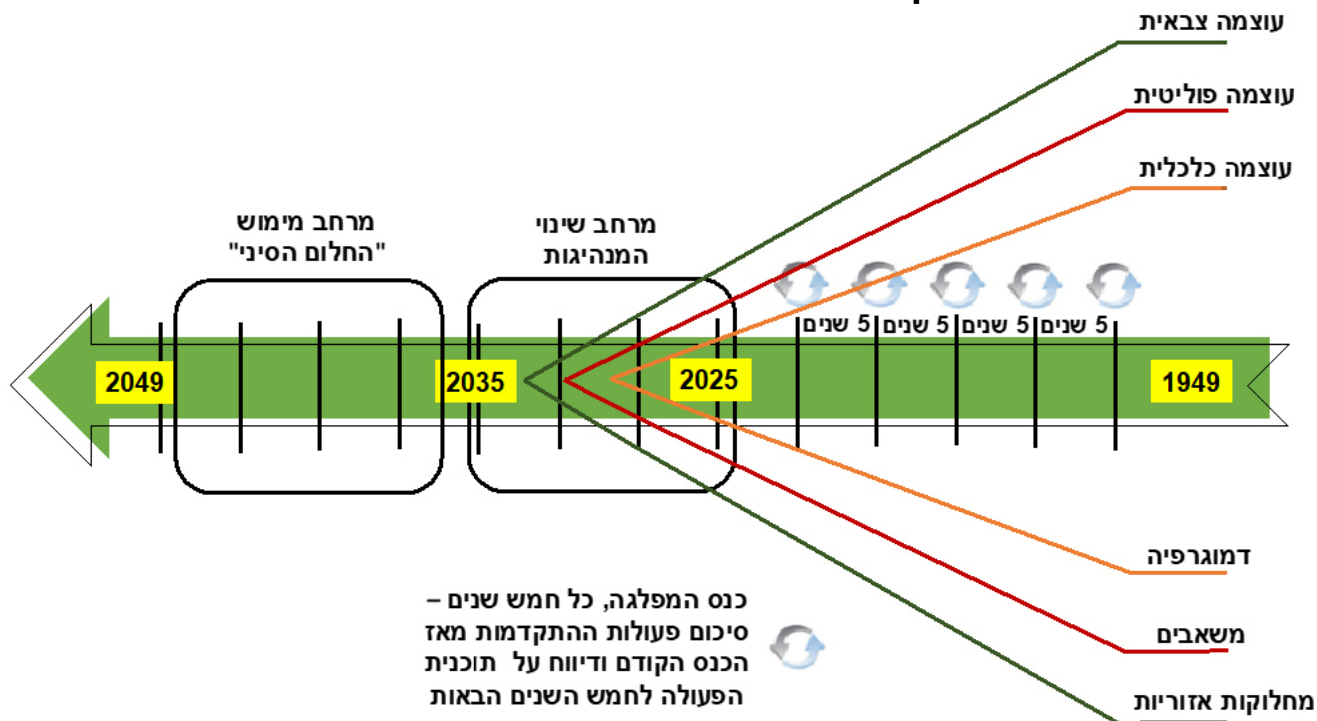
במהלך 4,000 שנות ההיסטוריה הסינית ידעה סין עליות ומורדות במעמדה. במשך שנים נחשבה כמעצמה וכאימפריה בינלאומית, ואילו בתקופות אחרות ירד מעמדה והיא נחשבה על-ידי הסינים כממוקמת נמוך במערכת הבינלאומית. השאיפה לשוב ולעלות בפירמידת העוצמה העולמית באה לביטוי באסטרטגיה רבתית הסינית, בהתבטאויותיהם של מנהיגי המפלגה הקומוניסטית ובמסמכי היסוד שלה.

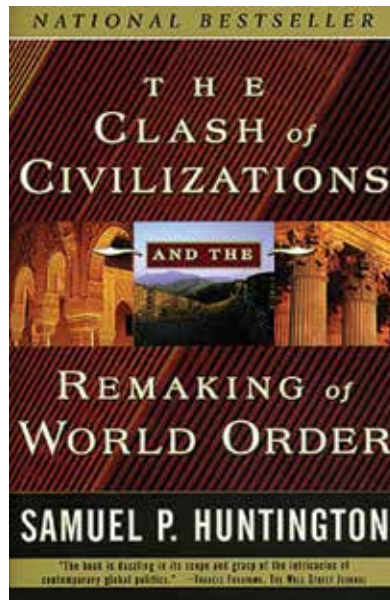
הסינים הצהירו על רצונם בשינוי הסדר העולמי גם במפגשי מנהיגים מהעולם. מהצהרותיו של נשיא סין, שי ג'ינפינג, שהתמקדו בתחום הכלכלי, אפשר להשליך על השאיפה לשינוי בשאר מרכיבי העוצמה הבינלאומית.⁴

בקונגרס הלאומי ה-19 של המפלגה הקומוניסטית בסין שהתקיים באוקטובר 2017, תחת הכותרת "החלום הסיני", הציג הנשיא ג'ינפינג מסמך אסטרטגי שעיקרו- העידן הסיני החדש.⁵ בנאומו סקר את עיקרי התוכנית האסטרטגית הלאומית לשנים הבאות, על בסיס ריענון האינטרסים הסיניים⁶ והצגת אבני הדרך העתידיות:

- **2018-2020** – פרק הזמן בתוכנית האסטרטגית הסינית שבו

צירי הפעולה העיקריים באסטרטגיה הסינית והתכנסותם למרחב שינוי המנהיגות

המלחמה הקרה, ביצעו הסינים ניתוח אסטרטגי מחודש,¹⁰ שבמסגרתו זוהתה הזדמנות לבניין הכוח הסיני. הם הגיעו למסקנה שבעשורים הבאים סין אינה צפויה להיות מעורבת בעימות צבאי משמעותי וכי ניתן, עד שנת 2020, לבצע קפיצה צבאית מבחינת התעצמות. לפיכך, התוותה ההנהגה הסינית תוכנית לבניין הכוח הצבאי,¹¹ שבמסגרתה הגדיל הממשל הסיני, בין השנים 2000-2016, את התקציב הביטחוני ב-10% בכל שנה, חיזק את התעשיות הביטחוניות הסיניות, העצים את תוכניות הפיתוח של אמצעי הלחימה ושכלל את תוכניות האימונים וההדרכה בצבא, לצד הטמעת שינויים בתורות לחימה ובטכניקות לחימה.¹²

במקביל להוצאה לפועל של התוכנית, עודכנה התפיסה להפעלת הכוח, תוך עדכון תפקידו של "צבא שחרור העם", בשמירת ריבונותה של סין ובהגנה על האינטרסים הטריטוריאליים, החיצוניים

והפנימיים. התפיסה החדשה קידמה גם את האינטרס הסיני בהצבתם של כוחות בשטחי מדינות אחרות (סין הקימה בסיס צבאי על אדמת רפובליקת ג'יבוטי שבמזרח אפריקה, ומשנת 2017 החלה להציב בו באופן קבוע כוחות צבאיים¹³). תפיסתו הצבאית של הנשיא שי נשענה על תפיסה אסטרטגית זו ואף העצימה אותה. הנשיא פעל לחיזוק הצבא, נוסף על התגוננות ממה שנחווה כאיומים על סין עצמה. לראייתו נדרש הכוח הצבאי להבטיח את האינטרסים הסיניים גם במעגלים רחוקים משטחה הטריטוריאלי.

הרפורמה שהטמיע הנשיא ב-2015 נועדה לקדם את יכולת הפעולה המשולבת הרב-זרועית של צבא סין. במסגרת הרפורמה נכתבה תוכנית פעולה רב-שנתית, שבה יתבצעו פעולות לפיתוח יכולות אש, חלל, סייבר ולוגיסטיקה. בנאומיו החל הנשיא להתבטא באופן אסרטיבי במיוחד ופקד על הצבא "להיות מוכנים לעימות ולמלחמה על האינטרסים הסיניים".¹⁴

התעצמותה הכלכלית של סין

עד לפני כמה מאות שנים סין הייתה הכלכלה הגדולה בעולם, אולם בשל תהליכים גאופוליטיים שהתרחשו בעולם ובסביבתה ירדה סין מגדולתה הכלכלית. בקונגרס שנערך ב-1949 הגדירו ראשי המפלגה הקומוניסטית הסינית את הסוגיה הכלכלית כנושא מרכזי המצריך טיפול ושינוי, עד אשר תוחזר עטרה ליושנה.¹⁵

מתחילת המאה ה-21 מתגברת גישתה האסרטיבית של סין לחיזוק מעמדה הכלכלי. כל זאת, תוך פעולה דואלית המשלבת פנייה לאינסטיטוט המערבי של תרבות הצריכה¹⁶ ומשיכת משקיעים חיצוניים, לצד יצירת חלופות כלכליות לאלו שהיו נהוגות במערכת הבין-לאומית עד כה: הקמת מוסדות פיננסיים אלטרנטיביים, חתימה על הסכמי סחר אזוריים חדשים וכדומה. כחלק מהתוכנית האסטרטגית הוצג ב-2013 החזון השאפתני ביותר בתולדות העולם המודרני, "חגורה אחת, דרך אחת",¹⁷

ניתוח צירי הפעולה באסטרטגיה הסינית התעצמותה הצבאית של סין

במהלך מאות שנות ההיסטוריה הסינית, פעל הצבא האדום ככוחה הצבאי הלאומי של סין, שבאמצעותו לחמו במלחמת האזרחים הסינית ונגד הצבא היפני במלחמת העולם השנייה. הצבא האדום שהתבסס על תורתו של מאו דזה דונג,⁹ פעל במהותו כ"צבא העם" ובצורה סדורה למחצה. ב-1927 ייסדה המפלגה הקומוניסטית הסינית את הארגון הצבאי "צבא שחרור העם" ככוחה הצבאי של המפלגה. שני הכוחות הצבאיים זכו להצלחות מבצעיות, אולם בהשוואה לכוחות הצבאיים המודרניים של מעצמות המערב סבלו מנחיתות מבצעית וטכנולוגית משמעותית.

במהלך שנות ה-80 של המאה ה-20 החלה סין להפיק לקחים בתחום בניין הכוח הצבאי, בעיקר מתוך לימוד אופן

פעולתם של הצבאות המערביים במלחמת פוקלנד ב-1982 ומהפצצת לוב ב-1986. ב-1989 הופעל "צבא שחרור העם" למיגור ההתקוממות העממית בכיכר טיאנאנמן - פעולה שבה נראו אזרחים סינים מתעמתים מול טנקי הצבא. הפעלת הכוח הצבאי כלפי האוכלוסייה הסינית גרמה לפגיעה תודעתית בין-לאומית ופנימית כלפי המשטר הסיני.

לצד הפקת הלקחים מהלחימה האמריקנית במפרץ הפרסי, הפיקו הסינים מסקנות משמעותיות בנוגע לצורתם של העימותים המודרניים, בדגש על עימותים צבאיים בעידן המהפכה הדיגיטלית

לצד הפקת הלקחים מהלחימה האמריקנית במפרץ הפרסי, הפיקו הסינים מסקנות משמעותיות בנוגע לצורתם של העימותים המודרניים, בדגש על עימותים צבאיים בעידן המהפכה הדיגיטלית. תהליכים אלו הובילו, בסופו של דבר, להתפתחותה של אסטרטגיה צבאית סינית חדשה, המתרחקת מעקרונותיו של מאו, ומדגישה את הצורך בצבא מודרני, סדור, בעל יכולות התקפיות משמעותיות. המהלך הוביל להתפתחות דוקטרינות צבאיות ותהליכי בניין כוח חדשים.

לאחר מלחמת העולם השנייה ועד סיומה של המלחמה הקרה ראו הסינים בברית-המועצות את מקור האיום החיצוני המשמעותי עבורם. בחינת יכולותיה של ברית-המועצות, לצד ההתפתחויות המדיניות שלאחר מערכת הבחירות בטייוואן וכניסתן של משחתות אמריקניות למרחב, שימשו קטליזטור לבניין הכוח הסיני בשנים אלו.

בראשית שנות ה-90, עם נפילת ברית-המועצות וסיומה של

כתוכנית של שלום, השגת גשוג והתפתחות.

דרך המשי החדשה נועדה לחבר את סין עם אירופה, אפריקה ודרום אמריקה, ובה שותפות מעל 64 מדינות שונות בהשקעה כוללת של קרוב לארבעה טריליון דולר. מדובר בפרויקט שאפתני של מערכת נתיבי תנועה יבשתיים וימיים, המלווה בפרויקט משנה של הקמה ושיקום של תשתיות לאומיות מרכזיות, כמו: דרכים וגשרים, מסילות רכבת, נמלים, קווי אספקת גז ודלק, מתקני אנרגיה ועוד. הפרויקט כולל שמונה נתיבים מרכזיים:

1. נתיב סין-מונגוליה-רוסיה-אירופה.
2. נתיב סין-מרכז אסיה-אירופה.
3. נתיב סין-מרכז אסיה-מערב אסיה-המזרח התיכון.
4. נתיב סין-פקיסטן-אפריקה.
5. נתיב סין-דרום אמריקה.
6. נתיב סין-הקוטב הארקטי-אירופה.
7. "דרך המשי" הדיגיטלית.
8. "דרך המשי" בחלל.

הפרויקט נשען על יכולתה הכלכלית של סין לסייע למדינות המתפתחות ולהשקיע בהן משאבים סיניים לצורך חיזוקן, כל זאת, תחת הנחת המוצא האסטרטגית הסינית כי אותן מדינות מתנהלות כלכלית במחזוריות קצרת שנים, בהתאם למחזוריות המאפיינת את חילופי השלטון, בעוד שהתנהלות הכלכלית של סין מכוונת בהסתכלות ארוכת טווח עד אמצע המאה ה-21. ההשקעה הסינית בתשתיות המקומיות נעשית בהתאם לתנאים הסיניים, המכוונים ליצירת מיליוני מקומות עבודה חדשים לסינים במדינות היעד, וכן להחכרת התשתיות הלאומיות לסין ל-99 שנים.

בפן ההצהרתי, מדובר בצעדים כלכליים של חיזוק המדינות ויצירת מערכת סחר שממנה ייהנו כלל המשתמשים. ואולם, אמצעי זה גם מאפשר לסין להעצים את כוחה הבין-לאומי. נוסף על כך, סין מנצלת את השפעתה על מדינות אלה לצרכים פוליטיים, בדגש על יכולת ההשפעה הסינית על עמדותיהן של מדינות אלה בסוגיות הנוגעות לסין במגוונים הבין-לאומיים. בתוכנית האסטרטגית לפרויקט "חגורה אחת, דרך אחת" הודגשו שני שלבי פיתוח ומימוש עיקריים:¹⁸

בשלב הראשון, עד 2022, צפויה השלמת חיבורן של תחנות התשתית האסטרטגית לאורך נתיבי הפרויקט. בשלב זה שואפת סין לרתום לפרויקט מעל 70 מדינות שונות באמצעים דיפלומטיים, ובעיקר בהשקעות ובאמצעים כלכליים. בשלב השני, עד 2049, נדרשת השלמה מלאה של יכולת התחזוקה השוטפת והפעלתם באופן מלא של כלל הפרויקטים התשתיתיים, לצורך יצירת רצף יבשתי וימי המקשר את סין לאורך ולרוחב העולם.

המפעל שאפתני אפשר לסין לייצר דינמיקת יחסים אזורית ועולמית חדשה ולעצב תודעה של יצירת עולם חדש, המוביל על-ידיה. זאת לצד זיהוי נקודות התורפה במדינות המתפתחות, שלהן סיפקו הסינים מענה כלכלי או תשתיתי בתמורה לחדירה לשטחן. עם זאת, אין להתעלם מציודו האחר של המטבע. צמיחה כלכלית בלבד אינה מספיקה על-מנת לספק תמונה מלאה על התפתחותה של מדינה. כיום יש בסין 1.3 מיליארד תושבים, וב-2030 צפויה אוכלוסייתה להגיע ל-1.5 מיליארד. הכלכלה הסינית עדיין מהווה שביעית מהכלכלה האמריקנית ושליש

מהיפנית. בהכנסה לנפש, סין נחשבת מדינה מתפתחת הממוקמת במקום ה-100 בעולם. בהתאם לזאת, היא מתקשה לספק לכל אזרחיה את הצרכים הבסיסיים בכל הקשור לאנרגיה, חומרי גלם ומים.

תוכניותיה הכלכליות של המפלגה הקומוניסטית הסינית¹⁹ מכוונות ליעדי התעצמות כלכליים עד למועד היעד, 2049:

● בשלב הראשון, עד 2020, תמשיך סין לעודד השקעות חוץ וקידום יכולת מקומית תעשייתית לפיתוח וייצור מקוריים, לצד עידוד תהליך האורבניזציה ומציאת איזון בין כלכלת שוק ומדיניות רווחה.

● בשלב השני, עד 2035, מכוונת המפלגה הסינית לנטישתם של המודלים התעשייתיים הישנים (תעשיות כבדות, עתירות אנרגיה ומזהמות אוויר), והחלפתם במודלים חדשים (תעשיות המתאפיינות בטכנולוגיה מתקדמת, יעילות כלכלית, ניצול מקסימלי של כוח אדם, היעדר זיהום ובעיקר צריכה נמוכה של אנרגיה). נוסף על כך, מתכוונת סין להנהיג מדיניות של חסכנות תעשייתית באנרגיה לצורך צמצום תלותה ביבוא אנרגיה. בשני השלבים הנ"ל תפעל סין בהתאם למדיניות פוליטית המאמצת דפוסים של קיום בשלום עם שכנותיה.

● השלב השלישי, עד 2049, נועד להבטיח את התפתחותה של הכלכלה הסינית ואת הפיכתה לבעלת יכולת מעצמתית. במונחים מספריים, המפלגה הקומוניסטית הסינית שואפת להגדיל בתהליך זה את התוצר המקומי הגולמי באופן משמעותי, לרמה של 120 אלף דולר לנפש (נמוך בממוצע בחצי מהתוצר האמריקני אך מתבסס על מכפלות האוכלוסייה הסינית, שהיא גדולה פי שלושה מזו של ארצות-הברית). השאיפות הכלכליות הסיניות קשורות באופן משמעותי להתפתחות הדמוגרפית הסינית, וקשר זה יוצר בעיה עבור מנהיגי המפלגה ולנשיא עצמו.

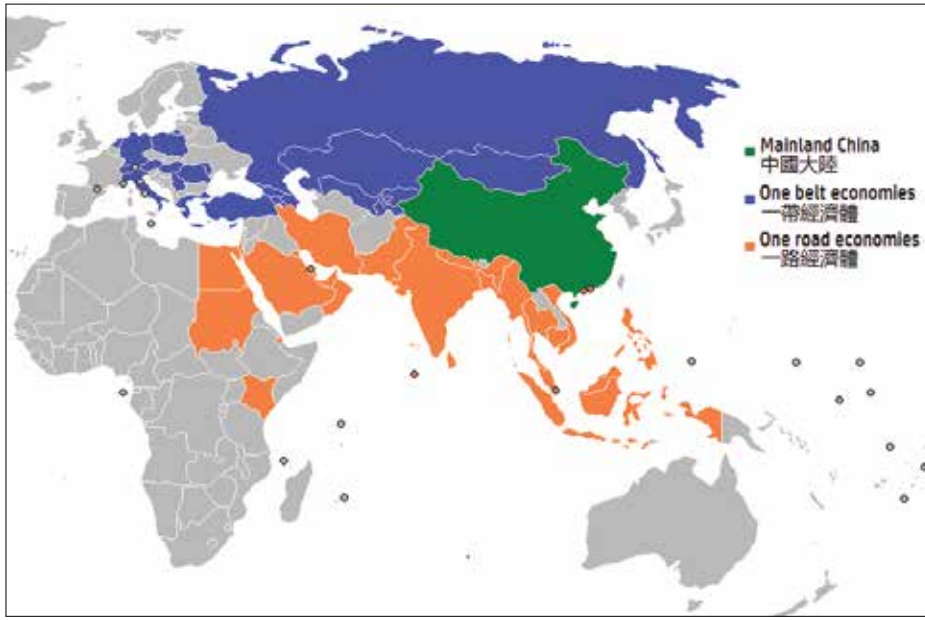
משאבי הקיום הסיניים

מאות בשנים הייתה סין אימפריה במרכז העולם. היו לה משאבים ועוצמה בין-לאומית משמעותית הידועים כדרך המשי, ואלו אפשרו לה לפתח דרכי סחר יבשתיים וימיים. דרך המשי, שנוסדה לצורכי שינוע וסחר במשאבי הקיום, יצרה למעשה גם הזדמנות משמעותית לחשיפה הדדית של העולם המערבי והעולם המזרחי זה לזה. היה זה מפגש לא רק בין מדינות, אלא גם מפגש של דתות ותרבויות. סין הייתה זו שניצבה במרכז של המערכת המסחרית והגושית שנוצרה.

בעידן המודרני נחלשה סין ונדחקה לשוליים של מפת העוצמה הבין-לאומית. סין אמנם נותרה שחקן דומיננטי ומשמעותי במערכת הבין-לאומית, אולם עוצמתן של מדינות המערב, ובראשן ארצות-הברית, ברית-המועצות, גרמניה, בריטניה וצרפת, היטתה את המשקל העולמי כלפי התרבות המערבית. היחלשות מעמדה הבין-לאומי, לצד גידול מסיבי באוכלוסייתה, הובילו את סין למשבר משאבי ולאגרו קיומי משמעותי לאוכלוסייה. בניסיון להחזיר עטרה ליושנה נזקקו הסינים לפריצת דרך - "דרך המשי המודרנית", או בשמה השגור של התוכנית שיצאה לדרך ב-2013: "חגורה אחת, דרך אחת".

מחלוקות אזוריות - נייר הלקמוס הסיני

זה שני עשורים, ובצורה הולכת וגוברת, מנצלים הסינים את צירי התפתחותם (הכלכלי, הפוליטי והצבאי) למתיחת

שרירים אזורית ועולמית. בשנים שבין 2002-2012 פעלה סין להתעצמותה בצירים האסטרטגיים, תוך שהיא נמנעת מחיכוכים בולטים באזור ובעולם. מ-2012 ניתן להבחין בשינוי מהותי בגישתה של סין למחלוקות האזוריות והעולמיות. סין הפכה ממדינה המתפתחת בשקט - למעצמה המעורבת בצורה אגרסיבית במחלוקות האזוריות והעולמיות, ובהן המחלוקות בסוגיית טיוואן, ים סין הדרומי וסוגיית נתיבי השיט הבין-לאומיים באזור האוקיינוס השקט, המתיחות בין ארצות-הברית וקוריאה הצפונית, המלחמה בסוריה ועוד. נושאי מחלוקת אלה משמשים את סין כנייר לקמוס לבחינת תגובותיהן של מדינות האזור, המעצמות והשחקנים בזירה הבין-לאומית.

יוזמת "חגורה אחת, דרך אחת". פרויקט שאפתני של מערכת נתיבי תנועה יבשתיים וימיים, המלווה בפרויקטי משנה של הקמה ושיקום של תשתיות לאומיות מרכזיות

המדינה לכדי ממדים של מעצמת-על עולמית. התממשותם של צירי הפעולה האסטרטגיים במרחב השנים הנ"ל היא תנאי למימוש "החלום הסיני" ולהפיכתה של סין, ברבע האחרון של הפרויקט שלה, למעצמת-על עולמית. חצייה סינית של מרחב זה תאפשר לסין להגיע לרמת עוצמה, פנימית וחיצונית, שלא תאפשר להתערבות לשנות את מהלך העניינים. כלומר, מרחב השנים שבין 2025-2035 הוא מרחב ה"אל-חזור" במנהיגות העולמית.

מרחב מימוש "החלום הסיני" 2035-2049

בתקופה זו תשלים סין במלואה את תוכנית ארגון עוצמתה כמעצמת-על עולמית. בחלקה זה של התוכנית רואה עצמה סין כמי שמסוגלת לממש את כלל יעדיה האסטרטגיים, ולפיכך תהווה אלטרנטיבה מנהיגותית עולמית הנשענת על עוצמה לאומית והשפעה גלובלית.

סיכום

איזו מערכת בין-לאומית נראה בעתיד הקרוב? במאמר זה תוארה שאיפתה של סין להפוך למעצמת-על עולמית - פעולה שתשנה את המערכת הבין-לאומית המוכרת. על-פי הניתוח המוצג במאמר, קרוב לוודאי שפרופ' הנטינגטון יידרש לערוך את ספרו מחדש, שאותו ניתן יהיה לתחום בין השנים 2035 ועד לשינוי הבא של המערכת הבין-לאומית. תהיה זו תקופה שבה סין ניצבת בראשה של המערכת הבין-לאומית כמעצמת-על, לאחר שהצליחה לממש את תוכניתה האסטרטגית ארוכת הטווח, בת מאה השנים, להחזרת עוצמתה ההיסטורית ולשינוי מעמדה הגלובלי.

אם לא יוסטו חלק מצירי הפעולה ממהלכם, הן מסיבות פנימיות והן בשל נסיבות חיצוניות, הרי שלאחר הבשלתם של צירים אלה תהפוך סין לנותנת הטון בעולם.

ההערות למאמר זה מתפרסמות בסוף הגיליון.

בפעולות, שהופכות אגרסיביות יותר ויותר, מגבירה סין את מעורבותה בנושאי המחלוקת. בכך, חושפת את מגבלותיהן של מדינות המעגל הקרוב אליה ובעיקר מאתגרת את הדומיננטיות והעוצמה האמריקנית בנושאי המחלוקת ואת מידת תגובתה לגיבוי בעלות בריתה, תוך בדיקת גבולותיהם של הנשיאים האמריקנים בעשורים אלו.

בתהליך מתמשך, וביתר שאת בתקופה זו, מעבירה סין הילוך בדיפלומטיה האזורית והבין-לאומית, ומנצלת את המחלוקת המתמשכת בחצי האי הקוריאני, בין קוריאה הצפונית וקוריאה הדרומית. סין ממקמת עצמה כמעצמה אזורית בעלת משקל שאין להוציאה מכל דיון אזורי. בהיותה המעצמה השנייה, לצד ארצות-הברית, ב"ועידת הארבעה"²⁰ המתכנסת לצורך יישוב הסכסוך הקוריאני ופתרונו, מיצבה סין את עצמה כמשקל נגד לעוצמה האמריקנית.

סין זיהתה את הפוטנציאל הדיפלומטי-מדיני, והחליטה למנף את פעולתה להגברת דעת הקהל המערבית החיובית כלפיה. זאת, כמשקל נגד להתייחסות העולמית למדיניות הפנים הסינית כלפי אוכלוסייתה, שנתפסה לרוב ככזו הפוגעת בזכויות האדם.²¹

במקביל לצעדים האגרסיביים, החלו הסינים מגבירים את מעורבותם במערכת הבין-לאומית על-ידי מיצובה של סין כמעצמה משמעותית במנגנוני האו"ם, בעצרת הכללית ובמועצת הביטחון, ועל-ידי הגברת מעורבותה במשימות שמירת השלום.²²

מרחב שינוי המנהיגות העולמית 2025-2035

מניתוח הצהרותיהם של המנהיגים הסינים, קריאת תוכניות הפעולה האסטרטגיות, וניתוח פעולותיה של סין הלכה למעשה, ניתן לקבוע כי הסינים פועלים למימושה של אסטרטגיית-רבותי בת מאה שנים.

במרחב זה יתאפשר לממשל הסיני להגשים את התפתחות

